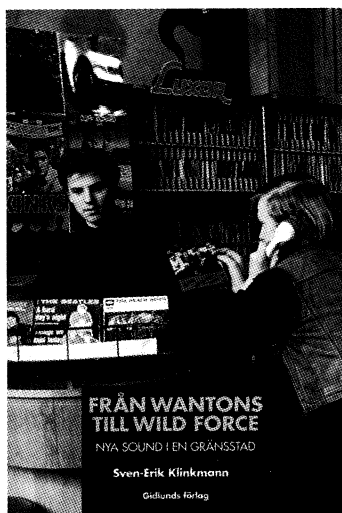

Anmälningar och notiser

Musikliv och tidsanda i den lilla världen – om aspekter på globalisering

Sven-Erik Klinkmann, *Från Wantons till Wild Force: Nya sound i en gränsstad*. Möklinta: Gidlunds förlag, 2010.

Litteraturen om globaliseringen och dess konsekvenser är numera omfattande. De globala processernas lokala inverkan på människor, institutioner, platser och miljöer är, inte minst på grund av de moderna medierna, påtagliga och berör alla i någon form. Kritiken mot globaliseringens uttolkare har varit att de tenderat att bli både endimensionella och oklara. Orvar Löfgren har träffande talat om att det förekommer ett "globalt babbel" som tenderar att skymma och överrösta

de förändringsprocesser som faktiskt pågår (SDS, 10 februari 2001).

Ett motbegrepp som dök upp inom kulturforskningen under 1990-talet var "glokalisering": tänk globalt, handla lokalt. Termen global markerar och understryker att all kulturell förändring tar plats och blir föremål för lokal kreativitet. Hur samspelar då lokala förhållanden med globala budskap?

Sociologen Zygmunt Bauman tillhör dem som använt sig av globaliseringsbegreppet för att påvisa hur en världsmarknad som dominerar eller styrs av olika nationella intressen ändrar karaktär och kontrolleras av olika lokala maktförhållanden och kulturkretsar. Det uppstår ett lokalt fokus. Utvecklingen går inte alltid entydigt i riktning mot homogenisering och utslätning i globaliseringens kölvatten; "en motsatt tendens sker samtidigt, som pekar mot en ökande betydelse av det lokala och heterogena" (Houltz, 2009:4). Den enskilda "platsen" får en alldeles särskild betydelse i dessa processer.

Denna problematik ligger på mitt bord som en slags referensbakgrund när jag öppnar kulturforskaren Sven-Erik Klinkmanns nyutkomna arbete om hur rocken kom till den lilla provinsstaden Vasa, vid den österbottniska kusten.

Hur påverkas musiklivet på lokal nivå och vad är det för slags "möten" som uppstår i den lilla gränsstaden under påverkan av internationella influenser. Frågorna är relevanta och centrala för Klinkmann. Han anlägger ett mångdisciplinärt historiskt perspektiv, gör en bred analys och förankrar sin diskussion i konkreta exempel.

Den vackra (men möjligen något slitna) metaforen, "En fjärils vingslag i Amazonas kan orsaka en orkan i Texas", har viss relevans för det som sker i Vasa under Klinkmanns undersökningsperiod, dvs. 1960- 1970- och 1980-talen. Den "nya" musiken ägde en stor sprängkraft och revolutionerade på många sätt den lokala ungdomskulturen; det globala (egentligen anglosaxiska) musikutbudet "översattes" och färgades in av den

lokala miljön. Ingenting var längre sig likt. En ny tidsanda var på plats.

Det är inget litet uppdrag som Klinkmann tagit sig före. På mer än femhundra sidor vrider och vänder han på det som sker under tre omvälvande decennier. Det är populärmusik och populärkultur som är i fokus, men det handlar lika mycket om en kulturanalytisk diskussion om gränskultur, gränserfarenheter och finlandssvenska tvåspråkighets- och minoritetspositioner på det lokala planet.

Författaren talar om behovet av att använda både mikroskop och stjärnkikare. Och dessa instrument har nog behövts. Ambitionerna har varit stora och perspektiven mångfrestande. Han har analyserat sitt material utifrån ett flertal analytiska begrepp och dikotomier, som till exempel: – Enspråkighet/tvåspråkighet/flerspråkighet, – Globalisering/lokalisering, glocalisering, – Mentaliteter och kulturella miljöer i Vasa, – Kreativitet vid kulturella gränser, – Mytologisering, nostalgisering av fältet, – Innovation och tradition, – Marginalisering, – Produktion av vanlighet, originalitet, marginalitet, utanförskap, experimentalism, – Rumslighet och tidslighet, etc.

Stort utrymme får också spörsmål rörande musiksociologiska frågor, "frågor om musikens funktioner, innehållet i översättningarna, användande av svenska/eng-

elska/finska i sången, frågor om det musikaliska värdet och musikens relevans (*street-cred*) populärkulturellt sett."

Det är således inte frågan om en historik i en mer strikt mening. I huvudsak har basmaterialet byggt på kvalitativa djupintervjuer (i omgångar) med fjorton finlandssvenska och tvåspråkiga musiker och "musikpåverkare" i Vasa. Utöver dessa har ett "yttre" intervju- och meddelarnät inom rock- och poplivet i Vasa bidragit till slutresultatet. Ett nittiotial av dem omnämns i boken.

I det avslutande kapitlet "Början till en minnesgeografi" knyter Klinkmann samman en del av de resonemang han fört i boken, nu med fokus på frågor om hur man minns och glömmer gårdagen. Vad är det för något man minns, och på vilket sätt, eller med hjälp av vad, kommer minnena åter? De olika intervjupersonernas minnen kan bilda kartor, kartografier, inmutningar, fragment och även utsuddningar, som när de läggs samman kan ge en mer komplex bild av rockkulturen i den lilla kuststaden.

Till en del beskriver Klinkmann i denna bok också sin egen uppväxt och sitt eget intresse för musik och populärkultur – och han har många personliga nycklar som ingångar till den tidsperiod han skildrar, ett inifrån-perspektiv om man så vill. Han skriver här in sig i en särskild genre, dvs. en form

av undersökning som utger sig för att vara autentisk, men återger en berättelse som är starkt präglad av den som för ordet; och han understryker detta med att anföra Walter Benjamins bild "av berättarens spår som fastnar på berättelsen liksom krukmakarens hand på lerskålen".

Det är på många sätt en både färgstark, inträngande och framför allt innehållsrik pionjärinsats på populärkulturens område som Sven-Erik Klinkmann här låtit se dagen – en studie med få motsvarigheter i Norden.

Om jag får sakna något så är det ett ordentligt namn- och sakregister. En rejäl (till omfånget) engelsk summary skulle också ha lyft in boken i det internationella sammanhang där den hör hemma – inte trots, utan tack vare det lokala perspektivet.

Faktum kvarstår – detta är en forskarinsats av format!

REFERENSER

- Bauman, Zygmunt, 1998. *Globalization: The Human Consequences*. New York: Columbia University Press.
- Houltz, Anders, 2009. "Nya spelregler?", i *Samtid & Museer*, 1:2009.
- Löfgren, Orvar, 2001. "Ordlista för 00-talet: Glokal", i *Sydsvenska Dagbladet*, 10 februari 2001.

Roger Jacobsson, fil.dr
Kulturella Perspektivs
redaktör

*